

Beantwoording schriftelijke vragen

Openbaar

[Typ tekst](#)

Ons kenmerk
SV/2018/596

ALP	Paraaf

Onderwerp	Antwoord van het college op de vragen van het raadslid de heer Mahmood, luidend Aanpak en opsporing bijstandsfraude in Den Haag	
Aard van de behandeling	Agenda	Paraaf Notulist
Datum collegebehandeling	13 november 2018	
Samenvatting	Naar aanleiding van berichtgeving in de media over opsporing van bijstandsfraude en het hanteren van etniciteit en religie als selectiekenmerken voor het doen van fraudeonderzoeken, stelt de heer Mahmood een aantal vragen met de bedoeling zicht te krijgen op hoe in Den Haag de bijstandsfraude word aangepakt en of in Den Haag aan het discriminatieverbod wordt voldaan bij de opsporing van bijstandsfraude. In de beantwoording wordt de Haagse aanpak van fraudeonderzoek uiteengezet en wordt aangegeven dat discriminatie strafbaar is zodat etniciteit en religie niet als selectie kenmerk wordt gebruikt bij de opsporing van bijstandsfraude.	
Door het college te nemen besluit	In te stemmen met de concept beantwoording	
Politieke geschilpunten	Geen	
Financiële/fiscale consequenties	Geen	Paraaf BSD/Fin
Juridische consequenties	Geen	Paraaf BSD/JZ
Gevolgte procedure / gepleegde afstemming	JC/JZ BEC/fin.	
Communicatie / verdere procedure	Geen	
Samenhang met andere voorstellen	Geen	

Bijzonderheden verzending	☐ Normaal ☒ Uiterlijk ☐ Precies op 13 november 2018, in verband met bereiken uiterste termijn beantwoorden schriftelijke vragen		
Titels bijlagen (-)	-		
Opsteller			
Opmerkingen opsteller	geen		
Verantwoordelijk dienst en portefeuillehouder	Paraaf SZW		
Besluit College	☐ Conform	☐ Na aanpassing akkoord	☐ Aanhouden
Opmerkingen tijdens college			

Den Haag

Datum

Typ tekst

**BEANTWOORDING SCHRIFTELIJKE
VRAGEN****Onderwerp**

Antwoord van het college op de vragen van het raadslid de heer Mahmood,
luidend Aanpak en opsporing bijstandsfraude in Den Haag

Ons kenmerk

SV/2018/596

RIS000000

Het raadslid de heer Mahmood heeft op 17 oktober 2018 een brief met daarin 11 vragen aan de voorzitter van de gemeenteraad gericht.

Overeenkomstig artikel 30 van het reglement van orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de raad, beantwoordt het college deze vragen als volgt.

In de Volkskrant werd bericht dat opsporing van bijstandsfraude in bepaalde gemeenten inbreuk maakt op de rechten van burgers die bijstand genieten, waarbij gedurende opsporing van bijstandsfraude ongegronde tips door medeburgers aan de opsporingsdiensten in overweging worden genomen, het non-discriminatiebeginsel wordt geschonden, onrechtmatig verkregen bewijs (door private/commerciële partijen) in overweging wordt genomen en dat hoor-en wederhoor niet wordt toegepast. Dát een deel van de bijstandsgerechtigden zich niet aan de regels houdt, staat buiten kijf. NIDA maakt zich zorgen om de volledig doorgeslagen en soms buiten wettelijke manier van opsporing van bijstandsfraude. NIDA is dientengevolge benieuwd naar de manier waarop er in Den Haag bijstandsfraude wordt aangepakt en hoe die zich verhoudt tot aanpak van andere soorten fraude.

Vraag 1: Hoe ziet de aanpak en opsporing van bijstandsfraude van de gemeente Den Haag er precies uit?

Opsporing vindt plaats via een nauwkeurig ingericht werkproces. De rechten van bijstandsgerechtigde burgers zijn in dat proces geborgd. Interventies en opsporingsmethoden worden na zorgvuldige afweging proportioneel toegepast.

Het proces is als volgt:

- ontvangen signalen worden eerst zorgvuldig gewogen om te bezien in hoeverre er sprake is van een te onderzoeken situatie. Niet alle signalen worden diepgaand onderzocht. Als er onvoldoende concrete informatie beschikbaar is en de benodigde informatie ook niet op andere wijze kan worden verkregen, dan wordt een signaal terzijde gelegd;
- voorafgaand aan een onderzoek wordt afgewogen welke opsporingsmethode kan worden ingezet. De gekozen opsporingsmethode moet zich proportioneel verhouden tot de ernst van het vermoeden van fraude en privacybelangen;
- na afloop van een onderzoek wordt de betreffende bijstandsgerechtigde uitgenodigd voor een gesprek. Tijdens dat gesprek wordt belanghebbende geïnformeerd over het uitgevoerde onderzoek en geconfronteerd met de bevindingen van dat onderzoek. Bij dit gesprek is altijd juridische bijstand toegestaan. Daar waar het uitsluitend een administratief onderzoek betreft, bijvoorbeeld onderzoek naar inkomsten naar aanleiding van een signaal van het Inlichtingenbureau, worden mensen niet uitgenodigd voor een gesprek. Wel wordt waar

- mogelijk telefonisch contact gezocht om het besluit toe te lichten. De mogelijkheid van bezwaar blijft ook na telefonische toelichting open staan;
- voorafgaand aan een gesprek wordt gevraagd of belanghebbende zich in staat voelt om het gesprek te voeren. Onder andere belemmeringen van lichamelijke of psychische aard kunnen aanleiding vormen om het gesprek naar een ander moment te verplaatsen;
 - als iemand de Nederlandse taal niet voldoende beheerst dan wordt, ingeval het strafrecht van toepassing is, altijd een tolk ingeschakeld. De tolkkosten komen voor rekening van de gemeente. In het bestuursrecht is het inschakelen van een tolk of tolktelefoon niet verplicht. Het staat de belanghebbende bijstandsgerechtigde vrij om zelf iemand mee te nemen die als tolk kan optreden;
 - na afloop van een gesprek wordt gevraagd of betrokkene zich voldoende vrij heeft gevoeld bij het afleggen van een verklaring. De verklaring wordt samen met de betrokkene doorgenomen. Betrokkene krijgt de gelegenheid om in eigen tempo de verklaring te lezen en eventuele opmerkingen en aanpassingen door te geven. Indien gewenst ontvangt een bijstandsgerechtigde een afschrift van de opgetekende verklaring.
 - Er staat altijd een mogelijkheid van bezwaar en beroep open tegen een belastend besluit.

*Vraag 2: Is het college bekend met het in overweging nemen van ongegronde tips door medeburgers en/of inbreuk op de rechten van burgers die bijstand genieten door opsporingsdiensten gedurende opsporing van bijstandsfraude in Den Haag?
Zo ja, wat is de visie van het college hierop?*

Het college is niet bekend met het in overweging nemen van ongegronde tips. Uit de beantwoording van vraag 1 blijkt dat ontvangen signalen eerst worden gewogen om te bezien in hoeverre er sprake is van een te onderzoeken situatie. Als blijkt dat een tip ongegrond is, dan wordt deze niet verder onderzocht.

Vraag 3: Kan het college garanderen dat de grondwettelijke rechten van Haagse burgers gewaarborgd worden gedurende opsporing van bijstandsfraude? Zo nee, waarom niet?

Ja, de grondwettelijke rechten van Haagse burgers worden gewaarborgd als er sprake is van een fraude onderzoek. Zie tevens het antwoord op vraag 1.

Vraag 4: Kan het college een uitgebreide toelichting geven op welke signalen er in Den Haag gelet wordt als mogelijke voorbode van bijstandsfraude, en hoe de duiding hieromtrent gestalte krijgt in de praktijk?

Signalen komen uit verschillende bronnen: administratieve bronnen zoals het BRP en het Inlichtingen Bureau. Dit bevat met onder meer signalen van de Belastingdienst, van Dienst Uitvoering Onderwijs, van de Rijksdienst voor het wegverkeer en van het UWV. Daarnaast ontvangen we signalen via de samenwerkingsverbanden met het Haags Economisch Interventie Team, de Haagse Pandbrigade en de Financial Intelligence Unit. U kunt hierbij vooral denken aan signalen over verzwegen werkzaamheden, inkomsten en vermogen. U wordt hier verder over geïnformeerd in de commissiebrief Naleving en Handhaving. Voor het overige worden door medewerkers van dienst SZW signalen doorgegeven als er mogelijk sprake is van onjuiste of onterechte uitkering en zijn er signalen afkomstig van burgers. Dit betreffen vaak signalen over werkzaamheden, inkomsten en mogelijke samenwoning.

Zoals eerder beschreven bij de beantwoording van vraag 1 en 2 worden signalen eerst gewogen om te bezien in hoeverre er sprake is van een te onderzoeken situatie.

Vraag 5: Op welke wijze worden al deze signaleerders toegerust om een juiste duiding te kunnen geven van signalen?

Vraag 6: Welke handelingskaders krijgen de signaleerders mee om mogelijke bijstandsfraude op een juiste manier te signaleren en te duiden?

De beantwoording van vraag 5 en 6 wordt samengetrokken.

Het is niet aan de signaleerders (administratieve meldingen, ambtenaren en burgers) om de signalen te duiden. Dit wordt door de specialisten van afdeling Handhaving en Fraude gedaan. Zij wegen en beoordelen de signalen en onderzoeken of er sprake is van onterecht ontvangen uitkering. Onze ambtenaren zijn op grond van hun kennis over wet- en regelgeving fraude-alert. Dit is tevens van belang vanwege hun preventieve taak.

De gemeenten Almelo, Eindhoven en Tilburg zetten eerder dit jaar diverse uitkeringen stop, omdat er private/commerciële bureaus werden ingeschakeld die alleen in Turkije vermogensonderzoek deden naar vastgoed en/of andere bezittingen van Nederlanders met tevens een Turkse nationaliteit. De Centrale Raad van Beroep vernietigde de beslissingen en maande de gemeenten aan om de uitkeringen terug te storten aan de desbetreffende personen. De gemeenten schonden namelijk het discriminatieverbod, op basis van het buiten beschouwing laten van burgers met een bepaalde etnische achtergrond en/of land van herkomst en het specifiek targeten van burgers met een bepaalde etnische achtergrond en/of land van herkomst.

Vraag 7: Is het college bekend met ingezette private /commerciële partijen door opsporingsdiensten gedurende opsporing van bijstandsfraude, waarbij specifiek onderzoek wordt verricht naar mogelijke fraudeurs op basis van hun etnische achtergrond en/of land van herkomst? Zo ja, maakt ook het college in Den Haag gebruik van private/commerciële partijen gedurende de opsporing van bijstandsfraude?

Zo nee, deelt het college de zorgen van NIDA?

“Het college is bekend met het gegeven dat er bij andere gemeenten soms private of commerciële partijen worden ingezet voor de opsporing van bijstandsfraude, maar Den Haag maakt hier zelf geen gebruik van. Het opsporen van fraude is een gemeentelijke kerntaak waarvan, op grond van een uitspraak van de CRvB uit 2014 en het standpunt van het Ministerie zoals verwoord in de Verzamelbrief van november 2015, verondersteld werd dat deze niet particulier mocht worden uitbesteed.

Uit recent van het Ministerie verkregen informatie blijkt dat het niet in strijd is met de wet als gemeenten voor deze onderzoeken commerciële partijen inschakelen, maar dat aanbevolen wordt door het Ministerie om gebruik maken van het Internationaal Bureau Fraude-Informatie voor onderzoek naar vermogen in het buitenland.

Het college geeft momenteel ieder signaal dat aanleiding is voor een vermogensonderzoek in het buitenland door aan het Internationaal Bureau Fraude-Informatie.

Ten aanzien van het achterwege laten van het discriminatieverbod bij de opsporing van bijstandsfraude deelt het college de zorgen van NIDA niet. In Den Haag wordt etniciteit niet als kenmerk beschouwd voor mogelijke bijstandsfraude.”

Vraag 8: Kan het college (desnoods in het geheim) aangeven welke beroepsgroepen, burgergroepen en (in)formele organisaties ingezet worden om mogelijke signalen van bijstandsfraude op te vangen en door te geven? Zo nee, waarom niet?

Het college verzamelt geen mogelijke signalen van bijstandsfraude door het inzetten van andere beroepsgroepen, burgergroepen of (in)formele organisaties. Signalen komen via de in het antwoord op vraag 4 genoemde bronnen binnen.

Vraag 9: Wordt er in de Haagse aanpak ook gebruik gemaakt van risicoprofielen (in het handelingskader) van mogelijke bijstand fraudeurs zonder dat hier objectieve rechtvaardiging voor is? Zo ja, hoe zien deze profielen eruit en is religie en/of etniciteit (land van herkomst) een onderdeel van het handelingskader en/of profiel? Graag een toelichting.

Er wordt ook in de Haagse aanpak gebruik gemaakt van risicoprofielen. Risicoprofielen worden opgebouwd op basis van objectieve kenmerken, afkomstig uit fraudeonderzoeken waarbij ook daadwerkelijk fraude is aangetoond. Religie en etniciteit maken geen deel uit van een gehanteerd risicoprofiel. Door de Centrale Raad van Beroep is bovendien geoordeeld dat het hanteren van religie en etniciteit als selectiecriteria voor onderzoek discriminerend zijn.

Vraag 10: Is het college het eens met de stelling, dat specifiek onderzoek naar mogelijke fraudeurs op basis van hun etnische achtergrond en/of land van herkomst, op gespannen voet staat met het tegen willen gaan van etnisch profileren in opsporing en rechtshandhaving in Den Haag? Graag toelichting.

Het college hecht eraan te benadrukken dat specifiek onderzoek naar mogelijke fraude op basis van etnische achtergrond of land van herkomst geen onderdeel vormt van de Haagse aanpak. Dit wordt overigens ook door de Centrale Raad van Beroep gezien als discriminatie, wat strafbaar is.

Vraag 11: Op welke wijze borgt het college dat de Haagse bijstandsfraudeaanpak de grondwettelijke rechten van Haagse burgers niet schend? Graag een toelichting.

Zie hiervoor het antwoord op vraag 1 waarin de aanpak van opsporing van bijstandsfraude wordt beschreven.

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris,

de burgemeester,

Peter Hennephof

Pauline Krikke